

Διάταξις τῆς Πατριαρχικῆς Λειτουργίας 1386 (Ἁγία Σοφία), παρὰ τοῦ πρωτονοταρίου τῆς Ἀγίας Σοφίας, διακ. Δημητρίου Γεμιστοῦ, V.135

Παν. Δ. Παπαδημητρίου (πρόχειρον, β' 30/12/2020, α' 22/11, 21/11/2020)

Ἀπὸ τὸ ἄρτι ἐκδοθέν: Διατάξεις τῆς Θείας Λειτουργίας²², περιέχον τὰ Χειρόγραφα καὶ τὰ Κείμενα (ΙΔ' αἰών). Ἐπειδὴ παρακάτω κάνουμε ἐκτενὴ ἀνάλυση, χρησιμοποιήσαμε κυρίως τὰ Κείμενα (Α' Τόμος), καὶ συμπεριελάβαμε λίγες φωτογραφίες ἐκ τῶν Χειρογράφων (Β' Τόμος).

φ. 3

«Οἱ μέλλοντες τὴν θείαν ἐπιτελέσαι μυσταγωγίαν, ὀφείλουσιν εἶναι προηγουμένως μὲν κατηλλαγμένοι μετὰ πάντων καὶ μὴ ἔχειν κατὰ τινος, καὶ τὴν καρδίαν ὅση δύναμις ἀπὸ πονηρῶν τηρῆσαι λογισμῶν, ἐγκρατεύσασθαί τε μικρὸν ἀφ' ἐσπέρας καὶ ἐγρηγορέναι μέχρι τοῦ τῆς ἱεουργίας καιροῦ».

φ. 14β-16

«Τῆς Παναγίας, Ἀχράντου, Τούτων δὲ [τῶν Εἰρηνικῶν] λεγομένων, ὁ ἱερεὺς λέγει τὴν εὐχὴν τοῦ πρώτου ἀντιφώνου²³. Ἀνίσταται δὲ καὶ ὁ Πατριάρχης καὶ λέγει τὰς εὐχὰς τῶν τριῶν ἀντιφώνων ὁμοῦ, λέγων καὶ τὰς ἐκφωνήσεις καθ' ἑαυτόν²⁴, Τὸ δὲ αὐτὸ τοῦτο ποιοῦσι καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς ἐν ᾧ ἴστανται τόπῳ²⁵. [...]

Εὐχὴ ἀντιφώνου Α'. [...]

Καὶ μετὰ τὴν πλήρωσιν τῆς Συναπτῆς ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· Ὅτι πρέπει Σοι πᾶσα δόξα,

Καὶ οἱ μὲν ψάλλται ψάλλουσι τὸ πρῶτον ἀντίφωνον²⁶, ὁ δὲ ἱερεὺς λέγει τὴν εὐχὴν²³ τοῦ δευτέρου ἀντιφώνου ταύτην.

Εὐχὴ ἀντιφώνου Β'. [...]

²² Διατάξεις τῆς Θείας Λειτουργίας κατὰ τὰ Βατοπαιδινὰ Χειρόγραφα τοῦ ΙΔ' αἰώνα, ἐκδ. Ἱερὰ Μεγίστη Μονὴ Βατοπαιδίου, Ἅγιον Ὅρος 2019.

²³ Φαίνεται ξεκάθαρα ἡ ἁρμονικὴ ταυτόχρονη παραλληλία ἱεροψάλτου-ιερέως, ἥτοι ὁ ἱεροψάλτης ψάλλει εἰς ἐπήκοον τοῦ λαοῦ, ἐνῶ ταυτόχρονα ὁ ἱερεὺς ἔνδον τοῦ ἱεροῦ βήματος ἀναγινώσκει μυστικῶς τὶς Μυστικὰς Εὐχὰς, ἥτοι οὐχὶ εἰς ἐπήκοον τοῦ λαοῦ. Ὁ ἄνθρωπος δὲν μπορεῖ νὰ ἐστιάσει σὲ δύο πηγὲς ἤχου ταυτόχρονα. Ἄρα καὶ μόνο ὅτι ψάλλει ὁ ψάλτης τὴν στιγμήν ποὺ ὁ ἱερεὺς διαβάζει τὴν εὐχήν, ὅπως μᾶς λέει ἡ διάταξη, σημαίνει ὅτι ἡ Εὐχὴ εἶναι μυστικῶς, οὐχὶ εἰς ἐπήκοον τοῦ λαοῦ.

²⁴ Ἄρα καὶ τὶς Εὐχὰς καθ' ἑαυτόν (μυστικῶς), ὅπως (ταυτόχρονα) καὶ ὁ ἱερεὺς τὴν Εὐχήν.

²⁵ Ἦτοι, ξεχωριστὰ καὶ μυστικῶς ἕκαστος. Προφανῶς ἐγνώριζαν καὶ τὶς Εὐχὰς ἀπ' ἑξῶ.

²⁶ Οἱ ψάλλται ψάλλουσιν τὰ Ἀντίφωνα, ὄχι ὁ λαός.

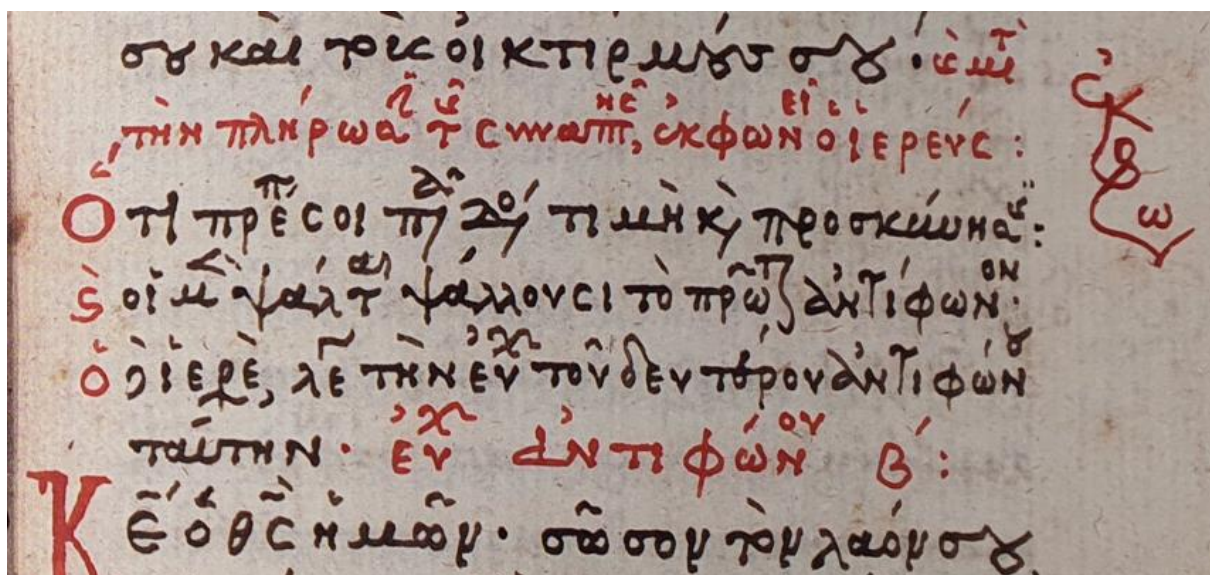
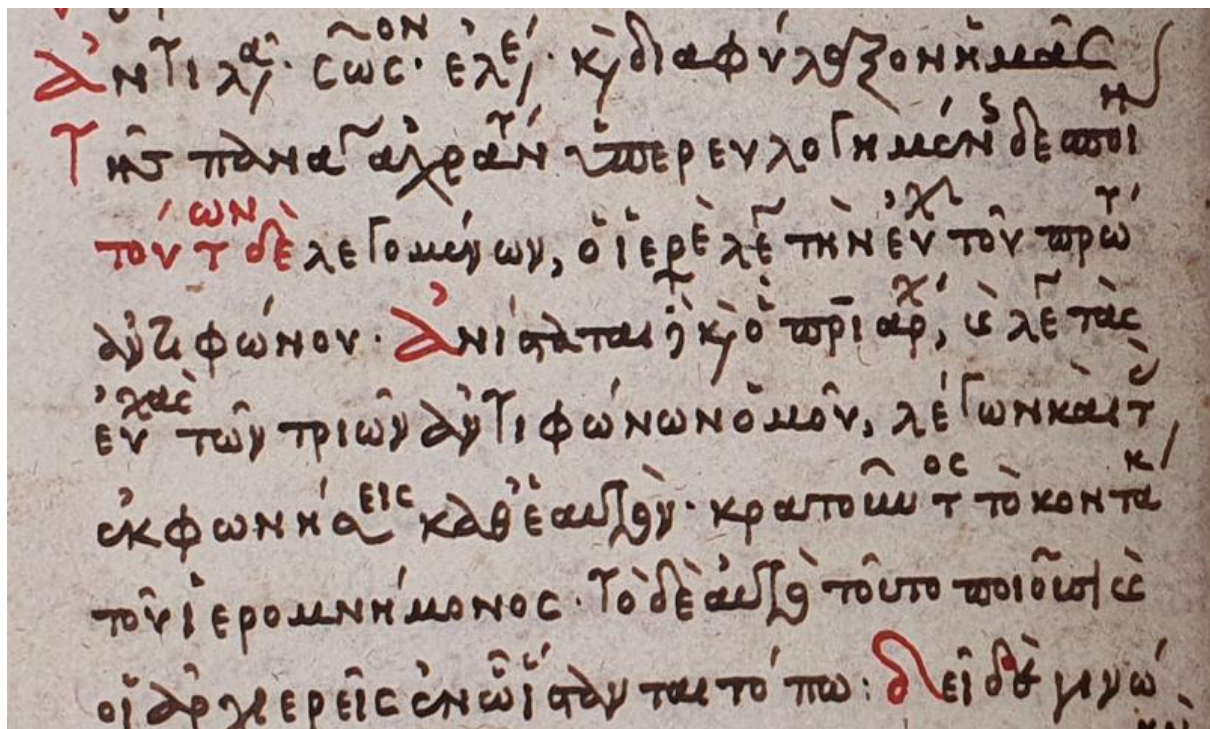
Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ πρώτου ἀντιφώνου, ποιεῖ ὁ διάκονος μικρὰν συναπτήν· Καὶ ὁ ἱερεὺς ἐκφωνεῖ· "Ὅτι Σὸν τὸ κράτος... .

Καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν, οἱ μὲν ψάλλται ψάλλουσι τὸ δεύτερον ἀντίφωνον²⁶, ὁ δὲ ἱερεὺς λέγει τὴν εὐχὴν τοῦ τρίτου ἀντιφώνου. [...]

Εὐχὴ ἀντιφώνου Γ'. [...]

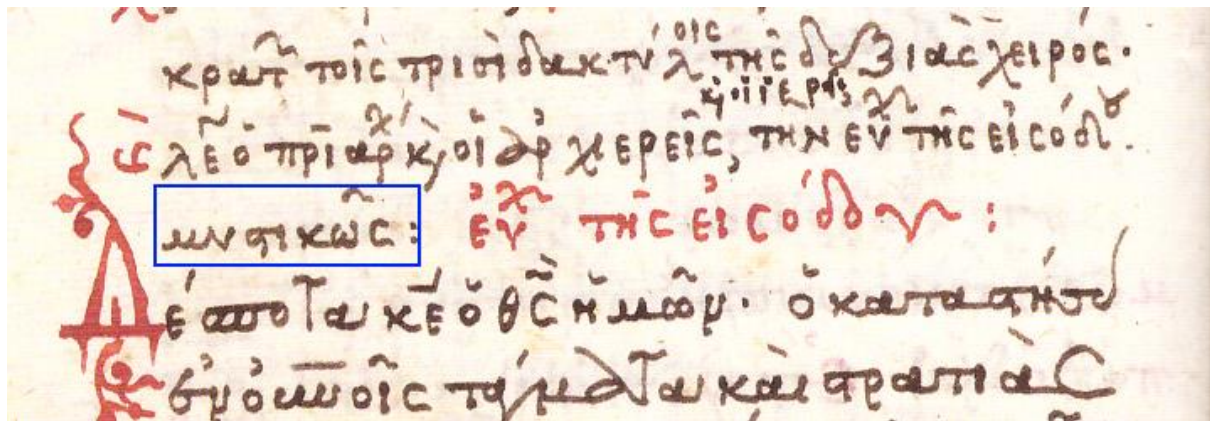
Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ β' ἀντιφώνου, πάλιν ὁ διάκονος· "Ἐτι καὶ ἔτι.... Καὶ ὁ ἱερεὺς ἐκφωνεῖ· "Ὅτι ἀγαθὸς... .

Καὶ οὕτω ψάλλουσιν οἱ ψάλλται τὸ τρίτον ἀντίφωνον²⁶».

φ. 16β

«Καὶ λέγει ὁ Πατριάρχης καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς²⁷ καὶ οἱ ἱερεῖς τὴν εὐχὴν τῆς εἰσόδου μυστικῶς. Εὐχὴ τῆς Εἰσόδου. ...²⁸ ... ».

φ. 17β-18

«[Ὁ Πατριάρχης] λέγων καθ' ἑαυτόν· Κύριε, Κύριε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ...».

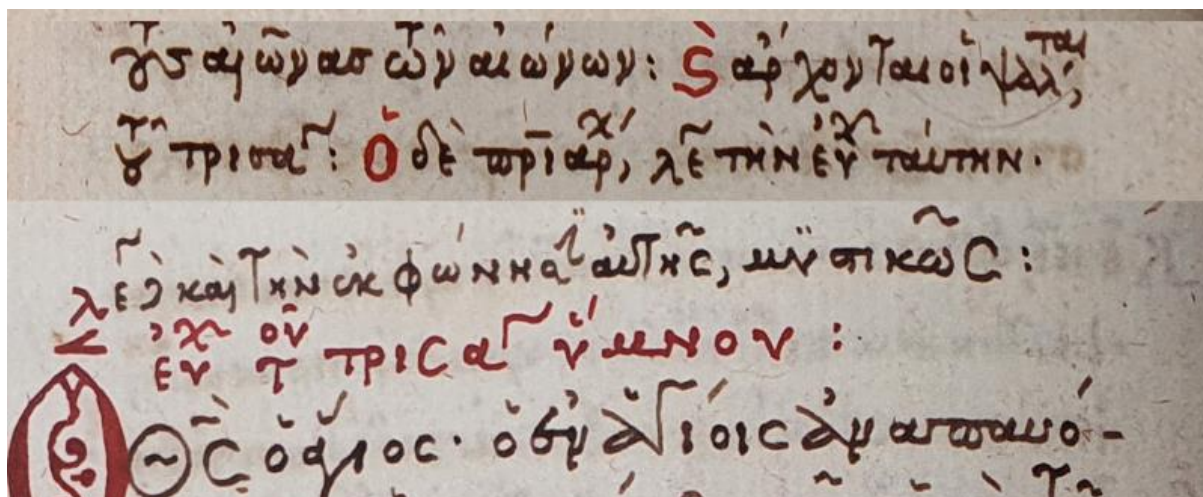
φ. 18-18β

«Καὶ ἄρχονται οἱ ψάλται τοῦ Τρισαγίου. Ὁ δὲ Πατριάρχης λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην, λέγει δὲ καὶ τὴν ἐκφώνησιν αὐτῆς μυστικῶς²⁹. Εὐχὴ τοῦ Τρισαγίου Ὕμνου.».

²⁷ Ἦτοι, καὶ ὁ Πατριάρχης καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἱερεῖς ξεχωριστά καὶ μυστικῶς ἕκαστος, ὡς καὶ ἀνωτέρω φ. 14β· «Τὸ δὲ αὐτὸ τοῦτο ποιοῦσι καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς ἐν ᾧ ἴστανται τόπῳ».

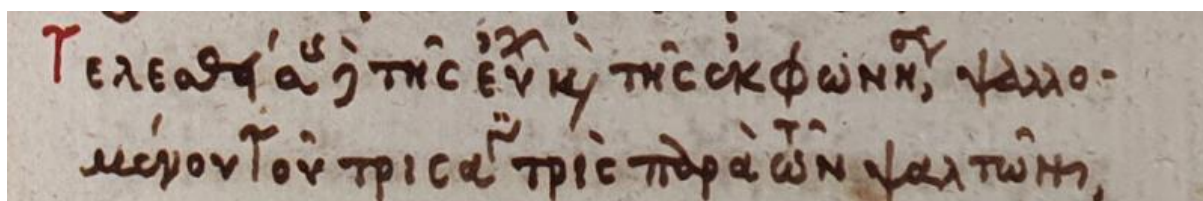
²⁸ Παρατήρησε ὅτι στὴν Εὐχὴ τῆς Εἰσόδου ἡ ἐκφώνησις «Ὅτι πρέπει Σοι...» δὲν ἔχει «ἐκφώνως», ἄρα εἶναι **μυστικῶς**. Βλέπε καὶ παρακάτω Εὐχὴ τοῦ Τρισαγίου, φ. 18-18β.

²⁹ Μυστικῶς διευκρινίζει τὴν ἐκφώνησιν (καὶ φυσικὰ λείπει τὸ ἐκφώνως), ἐνὼ στὴν Εὐχὴ τῆς Εἰσόδου δὲν τὸ διευκρίνισε, ἀλλὰ ὑποννοεῖται ἀπὸ τὴν καὶ ἐκεῖ ἔλλειψη τοῦ ἐκφώνως, βλ. ὑποσ. 28.

φ. 19-19β

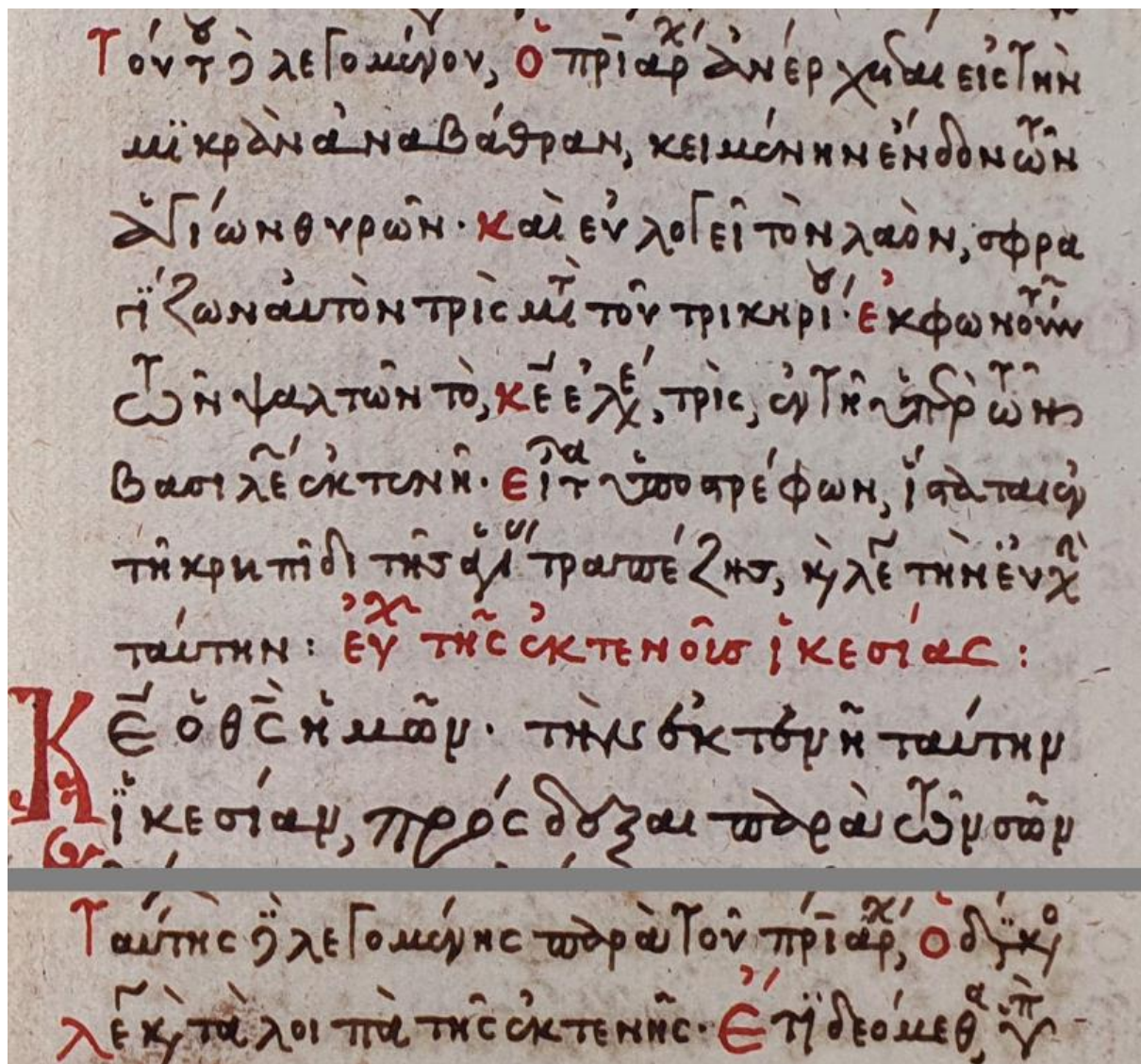
«Τελεσθείσης δὲ τῆς εὐχῆς καὶ τῆς ἐκφωνήσεως, ψαλλομένου τοῦ τρισαγίου τρίς παρὰ τῶν ψαλτῶν, Εἶτα, οἱ μὲν ψάλλται λέγουσι τό Δόξα..., ὁ δὲ Πατριάρχης λαβὼν τὸ τρικέριν ἀπὸ τοῦ κανστρισίου, ποιεῖ αὖθις σταυροὺς τρεῖς ἄνωθεν τοῦ Εὐαγγελίου, ... καὶ λέγων καὶ τό· Κύριε, Κύριε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἴδε...».

Βλέπουμε ὅτι ἡ Θεία Λειτουργία εἶναι μιὰ ἁρμονικὴ ταυτόχρονη παραλληλία μεταξὺ τῶν **μυστικῶς ἀναγινωσκομένων** Μυστικῶν Εὐχῶν (ἐνδον τοῦ βήματος), καὶ τῶν ψαλλομένων (ἔξω) παρὰ τῶν ψαλτῶν.

φ. 25β-26

«Ἀρχεται δὲ ὁ πρῶτος τῶν διακόνων· Εἴπωμεν πάντες· ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς.... Τούτου δὲ λεγομένου, ὁ Πατριάρχης ... λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην. Εὐχὴ τῆς ἐκτενοῦς ἰκεσίας· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ...³⁰. Ταύτης δὲ λεγομένης παρὰ τοῦ Πατριάρχου, ὁ διάκονος λέγει τὰ λοιπὰ τῆς ἐκτενῆς³¹. »Ετι δεόμεθα ...».

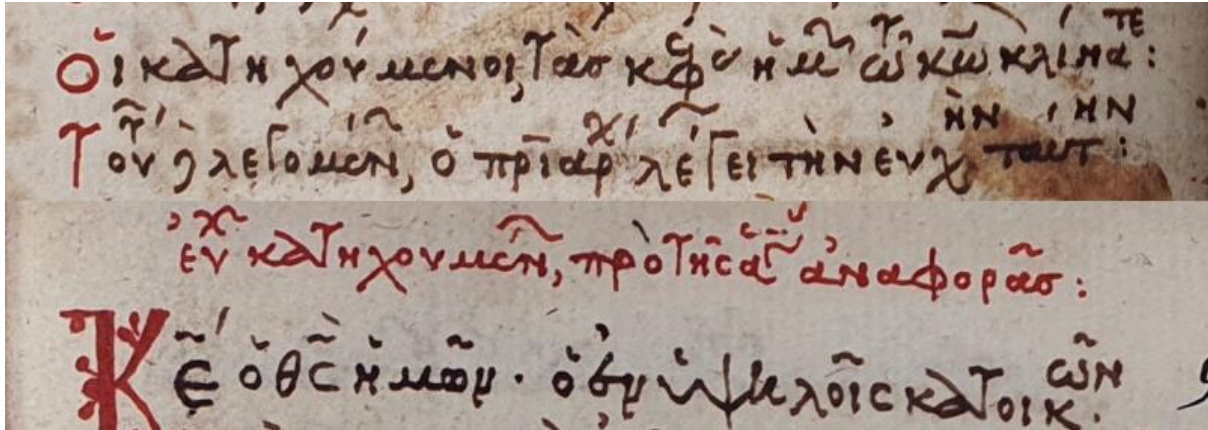

³⁰ Τὴν Εὐχὴν τὴν λέγε καὶ πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι (ἐπισημαίνεται στὸ περιθώριο), βλ. ἐπίσης ὑποσ. 25.

³¹ Φαίνεται ξεκάθαρα ἡ ἀρμονικὴ ταυτόχρονη παραλληλία ἱεροψάλτου-ιεροδιακόνου καὶ Πατριάρχου (ἢ ἱερέως). Οἱ μὲν πρώτοι ἔξω τὰ ψαλλόμενα καὶ τὶς Αἰτήσεις εἰς ἐπήκοον τοῦ λαοῦ, ὁ δὲ Πατριάρχης (ἢ ὁ ἱερέας) ἔνδον τοῦ Βήματος μυστικῶς τὰς Μυστικὰς Εὐχὰς. Γιατὶ μυστικῶς; Γιατὶ ἄλλιῶς θὰ γίνει χάβρα Ἰουδαίων. Ὁ ἄνθρωπος δὲν μπορεῖ νὰ ἐστιάσῃ σὲ δύο πηγές ἤχου ταυτόχρονα, ὅταν σύμφωνα μὲ τὴν διάταξιν οἱ δύο πηγές πρέπει νὰ ἐνεργήσουν ταυτόχρονα καὶ παράλληλα.

φ. 26β-27

«ἄρχεται δὲ ὁ δεύτερος [διάκονος] ἐν τῷ ἄμβωνι· Εὐξασθε, οἱ κατηχούμενοι, τῷ Κυρίῳ... τῷ Κυρίῳ κλίνετε. Τούτων δὲ λεγομένων, ὁ Πατριάρχης λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην³¹. Εὐχὴ κατηχουμένων, πρὸ τῆς ἁγίας ἀναφορᾶς».

φ. 27β-28

«Ἀρχεται δὲ ὁ τρίτος [διάκονος]· Ὅσοι κατηχούμενοι, προέλθετε, [...]. Ὅσοι πιστοί, ἔτι καὶ ἔτι ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὑπὲρ τῆς ἁνωθεν εἰρήνης Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου, ... ».³²

Ταῦτα δὲ λέγοντος τοῦ διακόνου, οἱ ἐν τῷ βήματι διάκονοι ὑφαπλοῦσι τὸ εἰλητόν. Ὁ δὲ Πατριάρχης λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην³¹.

Εὐχὴ πιστῶν α', μετὰ τὸ ἀπλωθῆναι τὸ εἰλητόν·

Εὐχαριστοῦμέν Σοι, Κύριε, ...

Τοῦ δὲ Πατριάρχου τὴν Εὐχὴν πληρώσαντος, νεύει³³ τις τῶν ἐν τῷ Βήματι διακόνων τῷ ἐν τῷ ἄμβωνι διακόνῳ, καὶ εὐθὺς λέγει· Σοφία...».

³² Ἄξιον παρατηρήσεως ὅτι οἱ δεήσεις πού υπάρχουν μετὰ τὸ Ὅσοι πιστοί, ἔτι καὶ ἔτι ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν: Ὑπὲρ τῆς ἁνωθεν εἰρήνης..., Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου..., δὲν υπάρχουν στό [ΙΟΠ, σ. 66], [ΙΕΡ, σ. 116] (ἐνῶ κρατήθηκε ἡ δέησις «...ἐν εἰρήνῃ...»· ἔχουν λεχθεῖ προηγουμένως στὰ «Εἰρηνικά») καὶ εἶναι διὰ νὰ καλύψουν τὸν χρόνο τῶν Μυστικῶν Εὐχῶν, βλ. ἐπίσης παρακάτω· Διάταξις τῆς Θείας Λειτουργίας 1334, Ἁγίου Φιλοθέου, [V.480, φ. 313β].

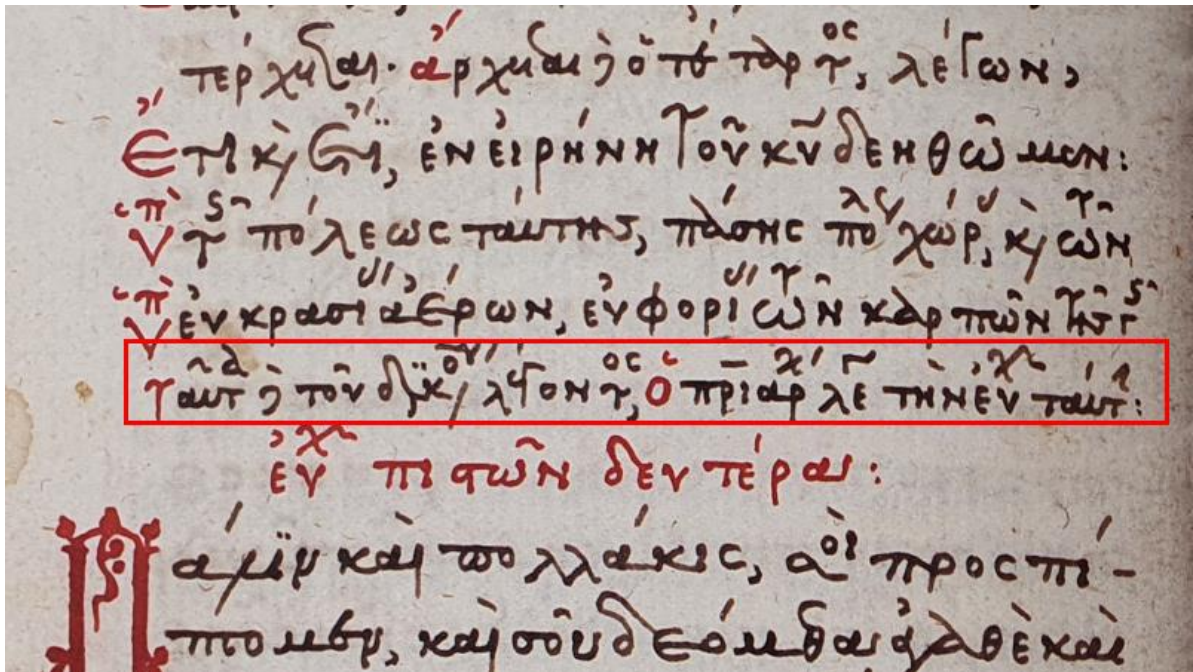
³³ Γιατί νεύει; Γιὰ νὰ τὸν ἐνημερώσει ὅτι τελείωσε ἡ μυστικὴ ἀνάγνωσις τῆς Εὐχῆς (δὲν τὴν ἀκούει τὴν Εὐχὴν), καὶ νὰ διακόψουν τὶς ἐπαναλαμβανόμενες δεήσεις, καὶ νὰ πεῖ εὐθὺς· Σοφία.

[illegible]

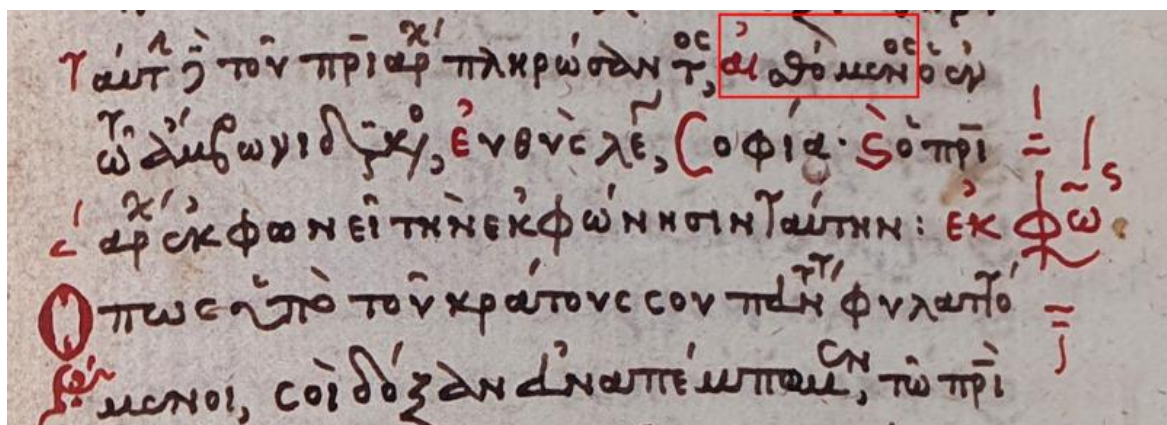
ὑμεῖς μὲν, ἐν τῷ ᾧ ἔρχεται τῆς σῆς ἀ-
γαθότητος: **τ**ὸν ὃ πρὶ αὐτῇ ἐν πλη-
σαντῇ, **μ**ένει τίς ὡς ἐν τῷ βήματι διακόν-
των ἐν τῷ ἀμφογι διακόνῳ, **ἔ**νθ' ἔστι **σοφ**ία.

φ. 28β-29

«... Ἀρχεται δὲ ὁ τέταρτος [διάκονος] λέγων· Ἐτι καὶ ἔτι ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὑπὲρ τῆς πόλεως ταύτης, ... Ὑπὲρ εὐκρασίας ἀέρων, ...³⁴. Ταῦτα δὲ τοῦ διακόνου λέγοντος, ὁ Πατριάρχης λέγει τὴν Εὐχὴν ταύτην. Εὐχὴ πιστῶν δευτέρᾳ. Πάλιν καὶ πολλάκις Σοὶ

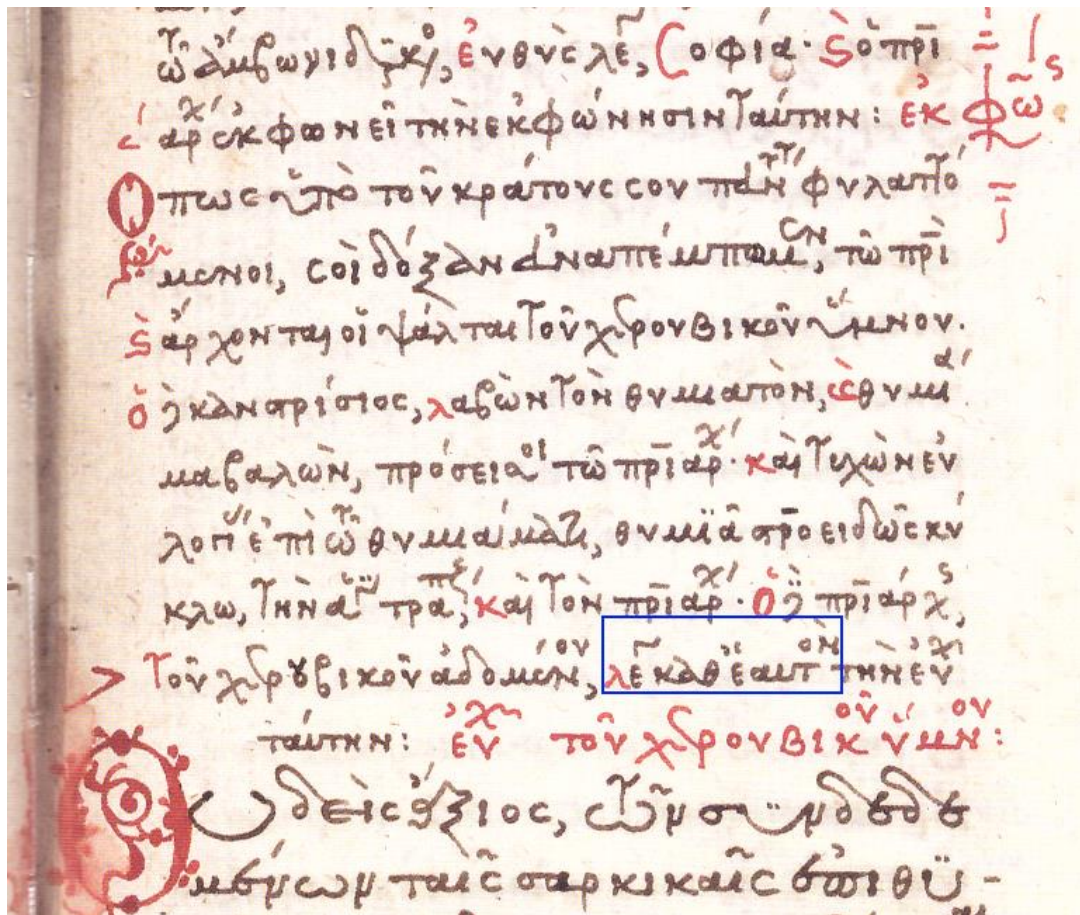
Ταύτην [τὴν Εὐχὴν] δὲ τοῦ Πατριάρχου πληρώσαντος, αἰσθόμενος³⁵ ὁ ἐν ἄμβωνι διάκονος, εὐθὺς λέγει· Σοφία. Καὶ ὁ Πατριάρχης ἐκφωνεῖ τὴν ἐκφώνησιν ταύτην. Ἐκφώνησις· Ὅπως ὑπὸ τοῦ κράτους Σου...».

³⁴ Παρόμοια μὲ τὴν παρατήρησιν τῆς ὑποσ. 32, πρβλ. [ΙΟΠ, σ. 66], [ΙΕΡ, σσ. 116-117], οἱ ἐπαναλαμβανόμενες δεήσεις εἶναι διὰ νὰ καλύψουν τὸν χρόνον τῶν Μυστικῶν Εὐχῶν, βλ. ἐπίσης· Διάταξις τῆς Θείας Λειτουργίας 1334, Ἀγίου Φιλοθέου, [V.480, φ. 313β].

³⁵ Παρόμοια μὲ τὴν παρατήρησιν τῆς ὑποσ. 33, βλ. ἐπίσης· Διάταξις τῆς Θείας Λειτουργίας 1334, Ἀγίου Φιλοθέου, [V.480, φ. 313β], «καὶ ἡνίκα αἰσθηταὶ αὐτοῦ».

«Καὶ ἄρχονται οἱ ψάλται τοῦ Χερουβικοῦ Ὑμνου. ... Ὁ δὲ Πατριάρχης, τοῦ Χερουβικοῦ ἀδομένου, λέγει καθ' ἑαυτὸν³⁶ τὴν Εὐχὴν ταύτην. Εὐχὴ τοῦ Χερουβικοῦ Ὑμνου... Οὐδεὶς ἄξιος.... Ταύτην οὖν τελέσας ὁ Πατριάρχης, Ὑποστρέφων δέ, λέγων καθ' ἑαυτὸν³⁶ τὸ Χερουβικόν, τρὶς προσκυνῶν ἐν τῷ λέγειν αὐτό».

Τοῦ Χερουβικοῦ ψαλλομένου, δὲν ἀκούγεται τίποτα ἀπὸ τὸ Ἱερόν. Κλείνουν τὰ μικρόφωνα τοῦ ἱεροῦ, ὅπως καὶ σὲ ὅλες τὶς μυστικὲς Εὐχές. Μόνον στὶς ἐκφωνήσεις (καὶ ἂν³⁷) ἀνοίγουν τὰ μικρόφωνα τοῦ Ἱεροῦ.

³⁶ Τὸ «καθ' ἑαυτὸν» εἶναι ἓνα καὶ τὸ αὐτὸ μὲ τὸ «μυστικῶς», ἀφοῦ καὶ ταυτόχρονα οἱ ψάλτες ψάλλουν εἰς ἐπήκοον τοῦ λαοῦ ὅπως μᾶς λέει ἡ διάταξις. Ἐπίσης φαίνεται καὶ ἀργότερα πὺν ὁ Πατριάρχης «λέγων καθ' ἑαυτὸν τὸ Χερουβικόν». Βλ. Εὐχολόγιον 1622, καὶ συνέκρινε τὶς σελίδες κδ', λγ' «τοῦ Χερουβικοῦ ἀδομένου».

³⁷ Ἡ Θεία Λειτουργία ἐθεσπίσθη ἄνευ μικροφῶνων. Ἐπειδὴ ὑπάρχει ἡ διαφορὰ μυστικῶς-ἐκφώνως, τὰ μικρόφωνα «ἀλλοιῶνουν» τὴν Θ. Λειτουργία, ἀφοῦ ποιοῦν τὰ πάντα ἐκφώνως. Πρό τούτοις δέ, ὁ ἄνθρωπος δὲν μπορεῖ νὰ ἐστιᾷσει σὲ δύο πηγὲς ἤχου ταυτόχρονα, ὅταν σύμφωνα μὲ τὴν διάταξιν οἱ δύο πηγὲς πρέπει νὰ ἐνεργήσουν ταυτόχρονα καὶ παράλληλα, ἢ μὲν πηγὴ ἔνδον τοῦ Βήματος, ἢ δὲ ἐτέρα ἔξω τοῦ Βήματος.

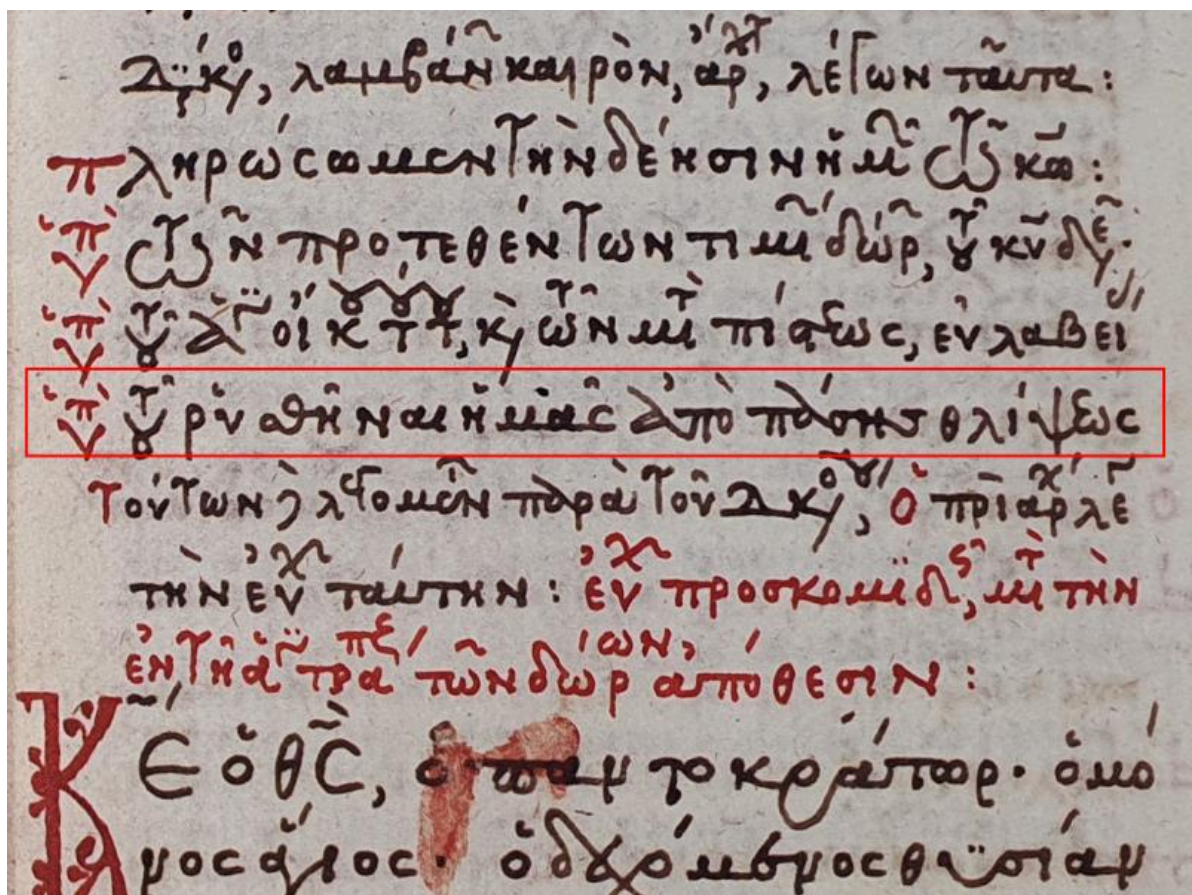
φ. 33β

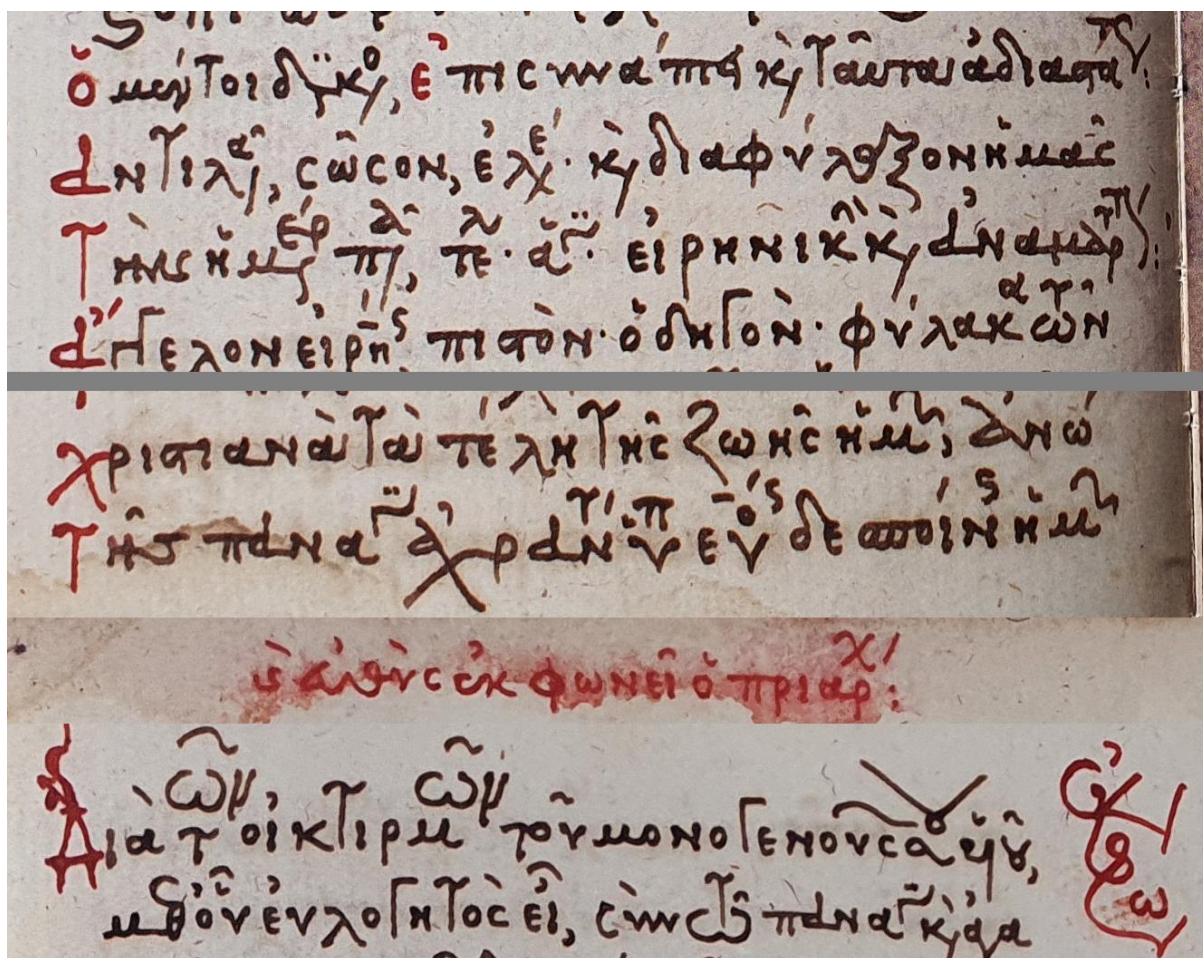
[Παρεμβάλλεται στο Χειρόγραφον ἢ τοῦ πρεσβυτέρου χειροτονία· Καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν, λέγει ὁ πρωτοπαπᾶς λεπτῇ φωνῇ, ὅσον ἀκούειν τοὺς παρόντας πρεσβυτέρους καὶ ἀποκρίνεσθαι, τὰ διακονικὰ ταῦτα· Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν...]

φ. 35-36β

«ὁ ἐν τῷ ἄμβωνι διάκονος, ... λέγων ταῦτα· Πληρώσωμεν τὴν δέησιν.... Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι ἡμᾶς... . Τούτων δὲ λεγομένων παρὰ τοῦ διακόνου, ὁ Πατριάρχης λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην³¹. Εὐχὴ προσκομιδῆς, ... Κύριε, ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ·

Ὁ μέντοι διάκονος ἐπισυνάπτει καὶ ταῦτα ἀδιαστάτως· Ἀντιλαβοῦ... . Τὴν ἡμέραν πᾶσαν, Ἀγγελον εἰρήνης, [...]. Καὶ εὐθὺς ἐκφωνεῖ ὁ Πατριάρχης· Διὰ τῶν οἰκτιρμῶν ...».

φ. 37-37β

«Ὁ δὲ Πατριάρχης κλινόμενος ἐπεύχεται· Ἄξιον καὶ δίκαιον... πτερωτά. Καὶ ἐκφωνεῖ ὁ Πατριάρχης· Τὸν ἐπινίκιον ὕμνον...».

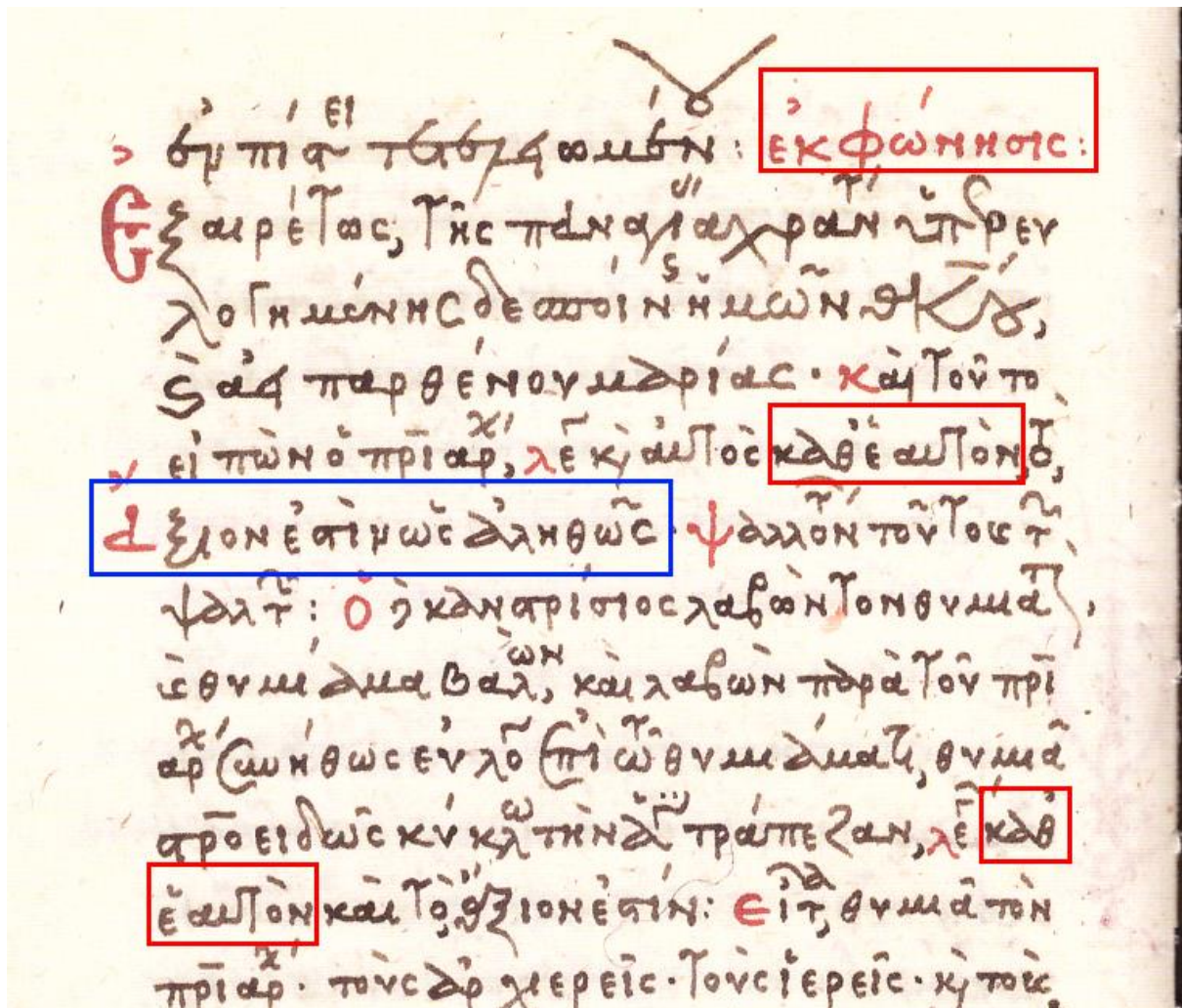
φ. 37β-39

«Ὁ δὲ Πατριάρχης κλινόμενος ἐπεύχεται· Μετὰ τούτων καὶ ἡμεῖς... εἰπὼν. Καὶ ἐκφωνεῖ· Λάβετε, φάγετε, ... εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Ὁ Πατριάρχης μυστικῶς· Ὁμοίως καὶ τὸ ποτήριον..., λέγων· Καὶ ἐκφωνεῖ³⁸. Πίετε ἐξ αὐτοῦ... Ὁ Πατριάρχης κλινόμενος ἐπεύχεται· Μεμνημένοι τοίνυν... παρουσίας· Καὶ ἐκφωνεῖ· Τὰ Σὰ ἐκ τῶν Σῶν.... Καὶ πάλιν κλινόμενος ἐπεύχεται· Ἐτι προσφερόμεν Σοι ... ».

³⁸ Γιατί ἐκφώνως στὸ τέλος τῆς Εὐχῆς; Γιὰ νὰ ἀκουστεῖ στὸν ἱεροστάτη/λαό, νὰ πεῖ τὸ Ἀμήν. Ἄρα τὸ πρὸ τοῦ ἐκφώνως εἶναι μυστικῶς.

Πατριάρχης λέγει καὶ αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν τό· Ἄξιόν ἐστιν ὡς ἀληθῶς⁴²... ψαλλόντων τοῦτο καὶ τῶν ψαλτῶν. ... Ὁ δὲ κανστρίσιος, λαβὼν τὸν θυμιατὸν λέγων καθ' ἑαυτὸν καὶ τό· Ἄξιόν ἐστιν...».

Ὅσοι εἶναι στὸ ἱερόν, λένε, καθ' ἑαυτόν! Ἄρα μυστικῶς, ψαλλομένου ὑπὸ τῶν ψαλτῶν τὸ Ἄξιόν ἐστιν.

φ. 41

«Καὶ μνημονεύει ἐνταῦθα ὧν βούλεται κεκοιμημένων κατ' ὄνομα μυστικῶς, ...».

Ἦτοι, οὐχὶ μόνον εἰς ἐπήκοον τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ καὶ οὐχὶ εἰς ἐπήκοον καὶ τῶν ἐν τῷ Βήματι.

⁴² Οἱ τάλανες οἱ ἄνθρωποι, ἀντὶ νὰ παρακαλοῦμε τὴν Παναγία, εἰσηγοῦνται νὰ βγεῖ τὸ Ἄξιόν ἐστιν ἀπὸ τὴν Λειτουργία!

φ. 41β

«λέγει εἰς τῶν διακόνων ἔνδοθεν τοῦ βήματος μεγαλοφώνως⁴³. Καὶ ὧν ἕκαστος κατὰ διάνοιαν...».

φ. 42-42β

«Ὁ δὲ Πατριάρχης αὖθις ἐπεύχεται· Μνήσθητι, Κύριε, ... ἐξαπόστειλον. Καὶ μνημονεύει ὧν βούλεται ζώντων μυστικῶς, καὶ οὕτως ἐκφωνεῖ· Καὶ δὸς ἡμῖν ...».

Ξεκάθαρη ἢ ἀντίθεσις μυστικῶς - ἐκφώνως.

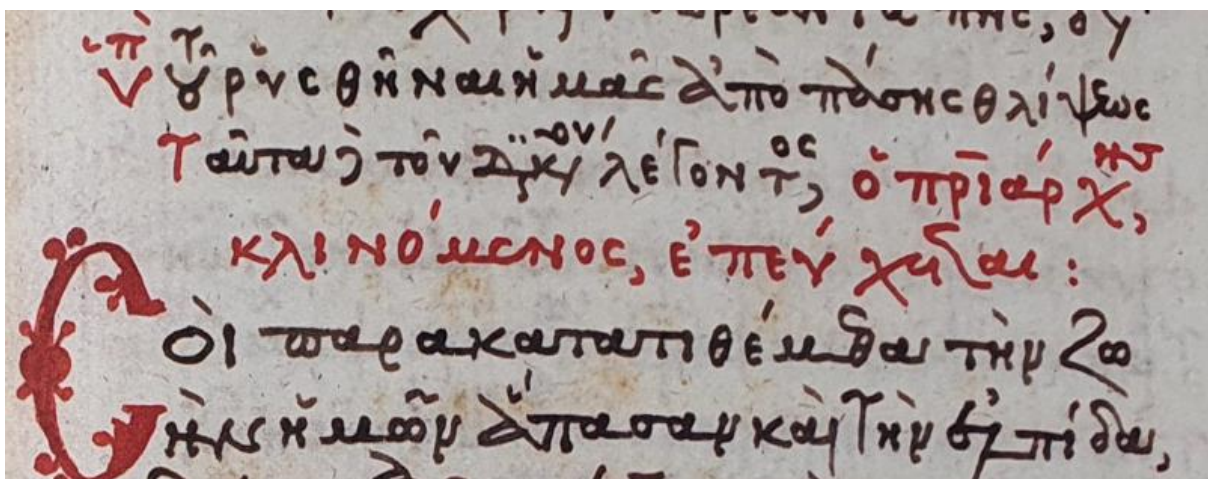
φ. 46-46β

«... Ὑπὲρ τοῦ ρυθῆναι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης θλίψεως. Ταῦτα δὲ τοῦ διακόνου λέγοντος, ὁ Πατριάρχης κλινόμενος ἐπεύχεται⁴⁴. Σοὶ παρακατιθέμεθα....

Ταύτην δὲ τὴν Εὐχὴν τοῦ Πατριάρχου λέγοντος⁴⁴, ὁ διάκονος ἀδιαστάτως ἐπισυνάπτει καὶ ταῦτα·

Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, Τὴν ἡμέραν πᾶσαν, Ἄγγελον εἰρήνης, [...].⁴⁵

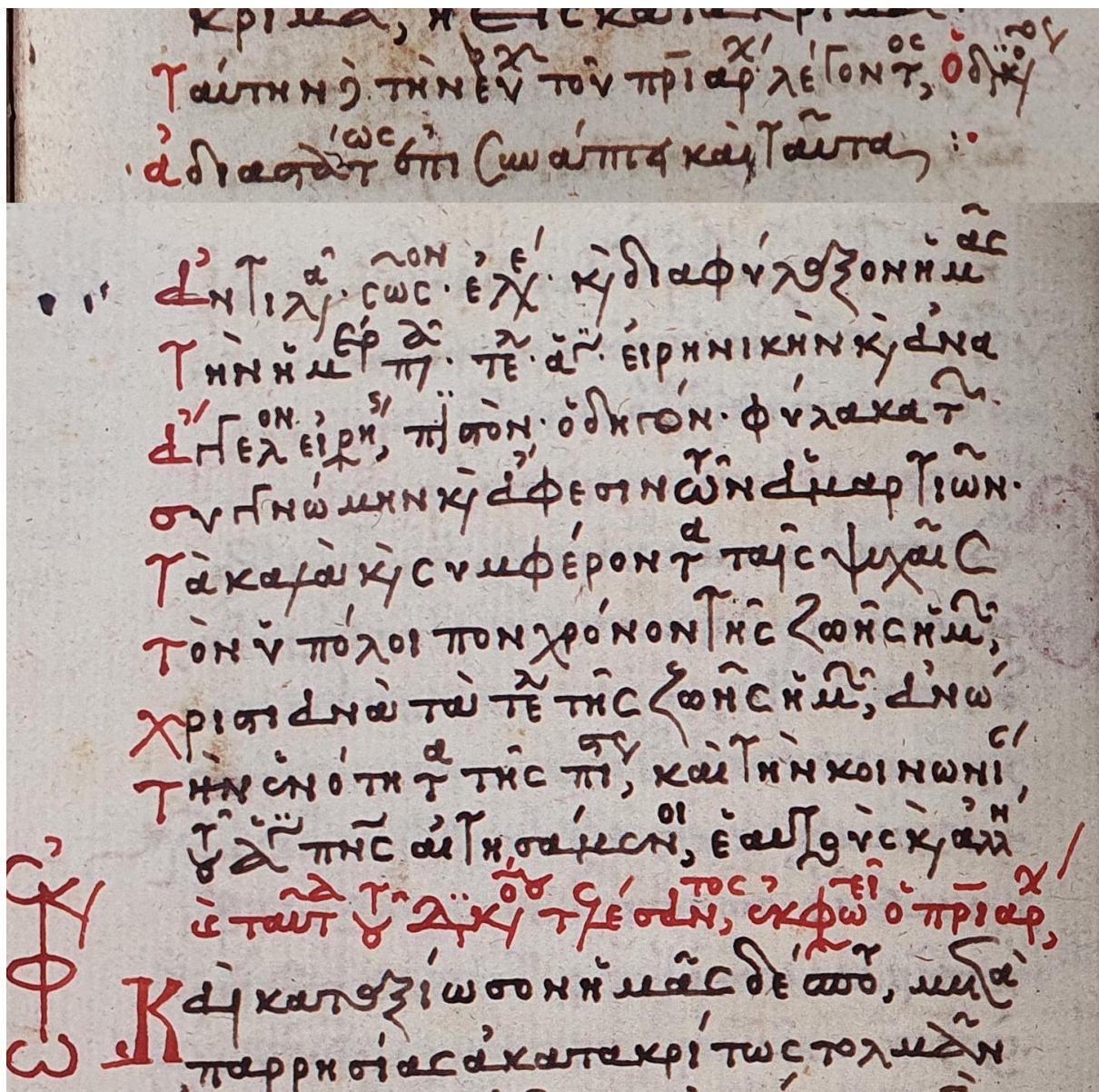
Καὶ ταῦτα τοῦ διακόνου τελέσαντος, ἐκφωνεῖ ὁ Πατριάρχης· Καὶ καταξίωσον ἡμᾶς, Δέσποτα, μετὰ παρρησίας, ...».

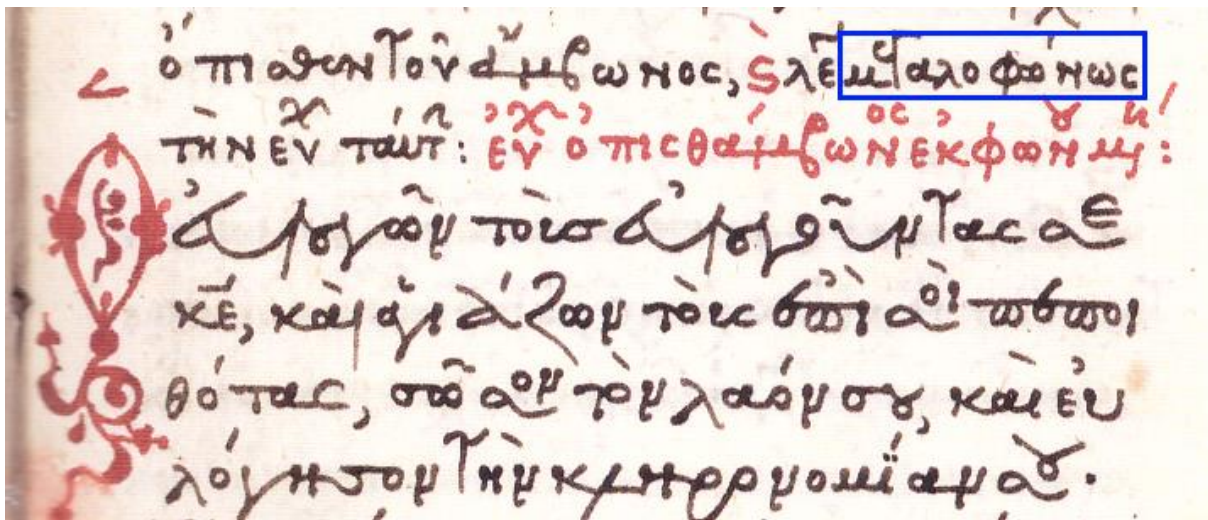
⁴³ Μεγαλοφώνως, ἥτοι ἐκφώνως, εἰς ἐπήκοον τοῦ λαοῦ.

⁴⁴ Μυστικῶς, φυσικά, «ταῦτα τοῦ διακόνου λέγοντος».

⁴⁵ Πρβλ. ὑποσ. 32, καὶ παρακάτω τὴν σημείωσιν στό V.480, φ. 313-313β.

«...καὶ λέγει μεγαλοφώνως τὴν εὐχὴν ταύτην. Εὐχὴ ὀπισθάμβωνος ἐκφωνουμένη· Ὁ εὐλογῶν τοῦ εὐλογοῦντάς Σε, Κύριε, ...».

Γιατί χρειάζεται να προσδιορίσει ότι αυτή η Εὐχή θα εῖπωθεῖ **μεγαλοφώνως**;
Γιατί προσδιορίζει τὴν Εὐχή τάδε, ὡς **Εὐχή τάδε ἐκφωνουμένη**;

Διότι οἱ Εὐχὲς λέγονται **μυστικῶς**, ἥτοι οὐχὶ εἰς ἐπήκοον τοῦ λαοῦ, ἐκτὸς
καὶ ἂν ἀναγράφεται ῥητῶς πρὸς ἐκφώνησιν!

Ἀξίζει νὰ τονίσουμε ὅτι τὸ **μυστικῶς**, ἄνευ μικροφώνου, καὶ εἰς τὸν ναὸν
τῆς Ἁγίας Σοφίας, καὶ παρουσία Πατριάρχου, ἔχει βαρύνουσα βαρύτητα. Ἄν
εἶναι **μυστικῶς** στὴν Ἁγία Σοφία (καὶ ἄνευ μικροφώνων), τότε ἀκόμη καὶ σὲ
Μητροπολιτικούς Ναοὺς τῆς Ἑλλάδος, πρέπει νὰ εἶναι ἄκρα **μυστικῶς** (καὶ μὲ
κλειστὰ τὰ μικρόφωνα τοῦ Ἱεροῦ).